

REGISTRERT VOLDSKRIMINALITET I OSLO

AV NINA JON

INNLEDNING

Denne artikkelen springer ut av min hovedavhandling i kriminologi fra 1992, som har tittelen "Bak kriminalstatistikkens kolonner". Avhandlingen tar opp registrert voldskriminalitet i Oslo i 1988, og er en innholdsanalyse av politidokumenter for ferdig etterforskede forbrytelser. Materialet består av ialt 1419 saker. Bakgrunnen for undersøkelsen var et ønske om å få vite mer om de handlinger og hendelser som skjuler seg bak kriminalstatistikkens tall for registrerte voldslovbrudd. I avhandlingen har jeg lagt særlig vekt på å se nærmere på voldens alvorlighet og den kontekst volden fant sted i.

Avhandlingen omhandler som nevnt voldslovbrudd. Men undersøkelsen tar bare for seg en liten del av volden. Utvalget er avgrenset til å bestå av de volds typer som går inn under straffelovens 22. kapittel om liv, legeme og helbred, og omfatter lovbrudd som legemsfornærmelser, legemsbeskadigelser, drapsforsøk og drap. Dermed har f.eks. seksualisert vold og vold mot offentlig tjenestemann ikke blitt innlemmet i avhandlingen. I og med at mitt materiale bygger på politidokumenter, er det også bare registrert vold jeg har kunnskap om.

I denne artikkelen vil jeg i hovedsak beskrive all registrert vold sett under ett. I det videre omtales dette som totalbildet. I avhandlingen har jeg i tillegg beskrevet de fire lovbruddskategoriene legemsfornærmelser, legemsbeskadigelser, drapsforsøk og drap hver for seg. Det blir for omfattende å gå nøye inn på den enkelte lovbruddskategori her, men jeg kommer til å skjele litt til de enkelte kategoriene, og jeg kommer til å summere opp de mønstrene jeg fant ved å se hver kategori for seg.

Når jeg her snakker om totalbildet er dette altså summen av alle de lovbruddskategoriene som omfattes av liv, legeme og helbred i 1988. Oversikten nedenfor viser hvilke lovbruddskategorier dette gjelder, og antall saker i hver kategori materialet består av:

	Absolutte tall	Prosent
Legemsfornærmelser	1110	78.0
Legemsbeskadigelse	268	19.0
Grov leg.beskadigelse	5	0.3
Uaktsom legemsbeskadigelse	1	0.1
Drapsforsøk	16	1.0
Drap	8	0.5
Uaktsomt drap	1	0.1
Andre forbrytelser mot liv, legeme og helbred	10	0.7
Totalt	1419	99.7

Som oversikten viser, er det den minst alvorlige lovbruddskategorien som dominerer tallmessig. Legemsfornærmelsene utgjør 78 % av alle forbrytelser mot liv, legeme og helbred i Oslo. 19 % av volden var legemsbeskadigelser. De øvrige forbrytelsene mot liv, legeme og helbred forekom i et relativt sett lite antall.

Målt utfra lovbruddstype fremstår den registrerte voldskriminaliteten i Oslo som lite alvorlig. Over 3/4 av volden hører inn under den minst alvorlige legemskrenkelsen; legemsfornærmelsene. Men den juridiske kategorien er et noe snevert mål på alvorlighet. Samtidig som lovteksten tar utgangspunkt i den skade som påføres offeret, bestemmes en handling ut fra det forsett som utøveren begikk handlingen utifra. Dette innebærer at det under kategorien legemsfornærmelser kan være handlinger som er atskillig grovere enn det som går inn under ordlyden i straffelovens paragraf 228, om legemsfornærmelser. Av denne grunn er det viktig å se på andre kriterier for å måle voldens alvorlighet. For å kunne si noe mer om hvor alvorlig den registrerte volden i Oslo var i 1988 har jeg sett nærmere på hva slags typer av handlinger som er begått i de registrerte voldssakene, og hva volden fikk som konsekvenser for ofrene, målt ut fra skade.

HANDLINGENES ALVORLIGHET

Alvorlighet målt ut fra bruk av instrument

Det første kriteriet jeg vil se på når det gjelder handlingenes alvorlighet er om volden er utført **med** eller **uten** bruk av instrument. Med instrument mener jeg at voldsutøveren har brukt en gjenstand til å utøve volden med. Det er store variasjoner i materialet med hensyn til hva slags instrument som ble brukt, fra "joggesko i plastpose" og kosterkaft til skytevåpen og kniv.

For alle voldskategorier totalt var fordelingen for vold utøvd med eller uten bruk av instrument slik:

Vold med instrument	Vold uten instrument
21 %	76 %

(N=1419)

Som tallene viser ble de aller fleste voldshandlingene utført uten bruk av instrument. Om man ser på bruk av instrument som kriterium for å vurdere voldens alvorlighet, fremstår altså størstedelen av den registrerte voldskriminaliteten som lite alvorlig.

Om vi så går inn i de enkelte lovbruddskategoriene, og ser på andelen av handlinger utøvd med instrument, får vi denne fordelingen:

Legemsfornærmelser	15 %	N=1110
Legemsbeskadigelser	44 %	N=276
Drapsforsøk	13	Totalt 16
Drap	6	Totalt 8

Oversikten viser at bare 15 % av legemsfornærmelsene ble utøvet med bruk av instrument. Dette er ikke overraskende fordi bruk av instrument tyder på at det er alvorlig vold som har funnet sted, og at handlingen dermed hører til i en alvorligere lovbruddskategori. Det er heller slik at bruk av instrument i 15 % av legemsfornærmelsene er overraskende høyt til å være den mildeste form for legemskrenkelsler. Ved nærmere ettersyn viste disse instrumentene seg stort sett å være gjenstander som bærer preg av å være for hånden og som utøveren av volden griper til i konfliktsituasjonen. Eksempler på slike ting er: Kisteskaft, stokker, plankebiter, askebegre, den før nevnte plastposen med joggesko, bordbein, ølflasker og ølglass.

Blant legemsbeskadigelsene er andelen handlinger utøvd med bruk av instrument 44 %, altså betydelig høyere enn for legemsfornærmelsene. Instrumentene i denne kategorien bærer også mer preg av å være våpen enn de gjorde for legemsfornærmelsene. Men selv i disse alvorligste legemskrenkelsene var det bare i en liten del av sakene det ble brukt instrumenter som bar preg av å være våpen. Kniv, brukt på offentlig sted, ble registrert i 12 % av beskadigelsene. 5 % av hugge-/slagvåpnene var det en kan forbinde med våpen, som f.eks. lærbatong, MC-belte og speiderøks. Sistenevnte ble ikke brukt av en speider, men av en uteligger som bar øksa som våpen. I tillegg kommer de instrumentene som kan karakteriseres som "rene" våpen, som skytevåpen og springkniver.

Totalt ble instrumenter som bar preg av å være våpen benyttet i 20 % av legemsbeskadigelsessakene.

Ved økende alvorlighet i lovbruddskategori øker også handlingens alvorlighet målt utfra andel handlinger der instrument ble brukt, og andel instrumenter som bar preg av å være våpen.

For lovbruddskategorien drapsforsøk er andelen saker der instrument ble brukt ennå høyere. Karakteristisk er det også at en stor del av disse instrumentene bar preg av å være våpen. 13 av 16 drapsforsøk ble utøvet med bruk av instrumenter. 8 av disse var skytevåpen. Det ble altså brukt våpen i halvparten av drapsforsøkene. Denne lovbruddskategorien bekrefter mønsteret med økende bruk av instrument, og økende andel av instrumenter som bærer preg av å være våpen, jo mer alvorlig lovbruddskategori handlingen er registrert innenfor.

Ved den alvorligste lovbruddskategorien snur derimot bildet igjen. Også de fleste drapene ble utført med bruk av instrumenter, men disse instrumentene var ting som bar preg av å være for hånden, gjenstander som normalt befinner seg i et hjem. En del av instrumentene var kjøkkenkniver, men også en vinflaske og tekstiler ble brukt.

Med instrumentbruk som alvorlighetskriterium fremstår over 3/4 av den registrerte voldskriminaliteten i Oslo som lite alvorlig. Instrumenter ble, som nevnt

ovenfor, benyttet i 21 % av sakene. Videre er det slik at andelen av handlinger som er utøvet med bruk av instrument, og samtidig andelen av instrumenter som bærer preg av å være våpen, øker med økende alvorlighet i lovbruddskategori frem til kategorien drapforsøk. Men ved den alvorligste voldskategorien drapene, gjør denne tendensen seg ikke gjeldende, ved at instrumentene som ble benyttet ikke hadde preg av å være våpen.

Alvorlighet ved handlingene utøvet uten bruk av instrument

Bruk av instrument, og instrumentenes våpenkarakter er bare ett kriterium for voldens alvorlighet. Man må også se på alvorligheten i de handlingene som utøves uten bruk av instrument. Når det gjelder de handlingene som er utøvet uten bruk av instrument, fordeler alle handlingene seg slik etter grad av alvorlighet:

Svært alvorlig vold	Alvorlig vold	Lite alvorlig vold
28 %	37 %	15 %
(N=1419)		

Under kategorien "svært alvorlig vold" sorterer handlinger som bruk av kampsport, spark, springskalle og kvelertak. Denne type handlinger forekom i 28 % av alle voldshandlingene.

Slag med knyttneven er kategorisert som "alvorlig vold". 37 % av materialet består av denne type vold.

I kategorien "lite alvorlig vold" sorterer handlinger som ørefik, puff, rykk, klyping og det å holde offeret fast slik at vedkommende ikke får beveget seg. Denne type vold utgjør 15 % av materialet.

Målt ut fra handlingens alvorlighet der hvor instrument ikke er brukt, viser det seg altså at det ikke er bagatellmessige handlinger som preger volden i Oslo. 65 % av voldshandlingene er alvorlige eller svært alvorlige. Hvis vi legger dette sammen med de 21 % av sakene som er utøvet med bruk av instrument viser det seg at man kan karakterisere 86 % av handlingene som alvorlige voldshandlinger.

Alvorlighet målt ut fra skade

Jeg vil nå gå over til å se på hva voldssakene medførte av konsekvenser for ofrene, og dermed hvor alvorlig volden fremstår hvis man bruker skade som kriterium for alvorlighet.

Å bruke politidokumenter som kilde til kunnskap om de konsekvenser lovbruddet fikk for offeret, har noen klare begrensninger. Den mest åpenbare svakheten er at dokumentene sjelden kan formidle og gradere de eventuelle psykiske

påkjenninger og skader som volden påførte offeret. Her er et illustrerende eksempel: Voldsutøveren var en person som brukte kjemiske rusmidler. Han var også HIV-positiv. Han sa selv til politiet at det å være HIV-positiv gjorde ham meget deprimeret og at han syntes det var urettferdig at nettopp han var blitt smittet av HIV. Som et utslag av depresjonen stakk han en bekjent med en sprøyte han selv hadde brukt. Offeret trodde at hun ble smittet. Hun anmeldte saken, men etter gjentatte HIV-tester ble det klart at hun ikke var blitt smittet av HIV. Den fysiske skaden denne volden resulterte i, var bare et sprøytetikk, men det er klart at angsten for å være HIV-smittet var meget belastende for offeret.

Et annet eksempel på at den psykiske påkjenningen av voldshandlingen ikke kommer klart frem ved å bruke politidokumenter, er mishandling over tid. I politidokumentene vil mishandlingens konsekvenser som regel bare komme frem som fysiske skader, mens konsekvensene av denne type vold også i stor grad gir seg utslag i angst og psykosomatiske skader (*Skjorten* 1994:108).

Et annet problem ved å bruke politidokumenter i vurdering av skadene er at for eksempel skade som registreres som blåmerke kan være sammensatt av flere blåmerker, og dermed være en alvorligere skade enn det beskrivelsen tilsier.

Dette er altså svakheter ved å bruke politidokumenter som kilde til å beskrive voldens konsekvenser for offeret. Med bakgrunn i mitt helhetsinntrykk fra gjennomgangen av politidokumentene mener jeg likevel at kategoriene som brukes her gir et rimelig bilde av skadene, med det forbehold at det kun er de **fysiske** skadene volden medførte for offeret som beskrives.

I de tilfeller hvor offeret har blitt påført flere skader, er det alltid den groveste skaden som er registrert.

Materialet fordeler seg slik etter grad av alvorlighet:

Ingen eller lite alvorlig skade	Betydelig skade	Alvorlig skade
65 %	23 %	7 %
		(N=1419)

De fleste ofrene, 65 %, ble påført lite alvorlig eller ingen skade. Under denne kategorien er de minst alvorlige konsekvenser som ingen skade, ødelagte ting og klær, blåmerker, hevelser, og skrubbsår rubrisert. De alvorligste handlinger klassifisert i denne kategorien er blødninger, sprukket leppe, forstuing og rift.

23 % av ofrene ble påført betydelig skade. Under denne kategorien sorterer skader som mindre brudd, tannskader, ribbensbrudd og kutt.

For 7 % av ofrene førte volden til alvorlig skade. Denne samlekategorien består av disse typene skade:

	Absolutte tall	Prosent
Hjernerystelse, bevisstløshet eller hodeskade	55	4.0
Benbrudd eller stort sjokk	2	0.1
Grov kroppsskade	14	1.0
Grov kroppsskade som medførte varige mén	11	0.7
Livstruende skade	3	0.2
Livstruende skade som medførte varige mén	1	0.1
Dødsfall	11	0.7
I alt	97	6.8

(N=1419)

Som tabellen viser, består de fleste av de alvorligste skadene av de minst alvorlige av disse. 4 % av ofrene er påført skader som hjernerystelse, bevisstløshet eller hodeskader. De aller mest alvorlige skadene er det bare en liten del av ofrene som er påført. Tilsammen er det 42 ofre som er påført alvorligere skade enn hjernerystelse, etc.

Oppsummering

Samlet om voldens alvorlighet i Oslo viser mitt materiale at dersom man bruker lovbruddstype som kriterium for alvorlighet så domineres bildet av de minst alvorlig legemskrenkelsene. Legemsfornærmelsene utgjør 78 % av all vold.

Ser en på de **handlingene** som er utøvd fremtrer handlingene som alvorligere. Det er ikke bagatellmessige handlinger som anmeldes. Målt ut fra dette kriteriet fremstår 86 % av de registrerte handlingene som alvorlige.

Måler en derimot alvorlighet ut fra de konsekvenser volden medførte for ofrene, ser en at de fleste av ofrene ble påført ingen eller lite alvorlig skade. Målt ut fra dette kriteriet fremstår ca 2/3 av volden som lite alvorlig.

AKTØRER OG KONTEKST

Jeg vil nå gå over til å se nærmere på kjennetegn ved relasjonen mellom de personene som var involvert i voldshandlingene, og den situasjon og sammenheng volden fant sted i.

Relasjon

Når det gjelder relasjon mellom offer og utøver er totalfordelingen mellom kjente og ukjente slik:

Kjente	Ukjente
44 %	54 %

(N=1419)

I 44 % av sakene ble volden utøvd av en person offeret i en eller annen forstand hadde kjennskap til fra før. Grad av kjennskap varierer fra tilfeldig bekjente til ektefeller. Felles for alle de som er registrert som "kjente" er at offeret kjente til voldsutøveren fra andre situasjoner enn den konflikten de var havnet i.

De fleste av ofrene ble utsatt for vold fra en ukjent. Dette gjaldt 54 % av ofrene. Kategorien "ukjent" inneholder både fremmede som snakket sammen like før volden fant sted og personer som ikke snakket sammen. I tillegg rommer kategorien de sakene hvor enten utøveren eller offeret var under tjenesteutøving av et serviceyrke da volden ble utøvd. Også for disse er offer og gjerningsmann ukjente for hverandre, men i kraft av den rollen som enten offeret eller utøveren hadde, var det en relasjon mellom offer og gjerningsmann også før volden ble utøvd. De var ikke tilfeldige for hverandre, selv om de var ukjente.

Lovbruddssituasjonen

Jeg vil nå vise hvordan materialet fordeler seg når det gjelder hvilken situasjon offeret befant seg i da lovbruddet skjedde:

Offeret har oppsøkt utsatte situasjoner	0.2
Offeret har søkt kontakt med langere/prostituerte	0.2
Offeret lever selv i ett utsatt miljø	3.0
Offeret var "ute på byen"	24.0
Offeret var på vei til/fra hjemmet	7.0
Offeret hjemme, på vanlig trygt sted	21.0
Andre ufarlige situasjoner	34.0
Utøving av serviceyrke	5.0
Annet	4.0

(N=1419)

Som tabellen viser, er det registrert flest ofre i kategorien "Andre ufarlige situasjoner". Her er 34 % av ofrene notert. Kategorien rommer dagligdagse, normale situasjoner, som ikke fanges opp av de andre kategoriene.

Nesten 1/4 av lovbruddene skjedde mens offeret var "på byen". Med dette mener jeg en situasjon hvor offeret er ute for å ta del i det *Olaussen* (1982) kaller **underholdningsarenaen**; barer, restauranter eller dansesteder. Men offeret må ikke dermed nødvendigvis befinne seg inne på et slikt sted, men kan ha vært ute på gata på vei til/fra eller mellom slike steder.

Når det gjelder vold som forekommer i forbindelse med byens uteliv vil også en del av de 5 % hvor offeret var under tjenesteutøving i lovbruddssituasjonen bli inkludert. Dette gjelder i første rekke dørvakter, servitører og andre ansatte i restaurantbransjen.

I 21 % av sakene befant offeret seg hjemme hos seg selv, eller på det som vanligvis regnes som trygt sted. Med annet trygt sted menes her at offeret var på besøk i hjemmet til en person offeret kjente godt, hos kjæreste, gode venner eller familiemedlemmer. I de fleste tilfeller ble da volden utøvd av en person som offeret hadde en nær relasjon til.

I en liten del av de registrerte voldssakene levde ofrene selv i et utsatt miljø. Dette er registrert i 3 % av sakene. Med personer som "lever i et utsatt miljø" mener jeg personer uten fast bolig, eller personer som bruker mye alkohol og/eller andre kjemiske rusmidler. Dette er miljøer som ofte er preget av mye vold. At bare 3 % av ofrene befant seg i en slik situasjon, er nok et resultat av at slike grupper sjelden vil anmelde vold til politiet (*Bergersen Lind, 1969:221*).

For bare 0.4 % av ofrene kan man si at de selv har oppsøkt spesielt utsatte situasjoner.

For de aller fleste ofrene forekom volden i en situasjon som var vanlig og normal for deres liv.

Arena

Når det gjelder hvilket sted volden skjedde, fordeler totalbildet seg slik:

Offentlig sted	Privat sted
70 %	29 %

(N=1419)

Den anmeldte volden er i høy grad en "offentlig hendelse". 70 % av volden skjedde på et offentlig sted. Med offentlig sted menes steder som er fritt tilgjengelig for alle som gater, torg, offentlige kommunikasjonsmidler og holdeplasser og friluftsområder. Videre er også steder som restauranter, nattklubber og butikklokaler tatt med i denne kategorien. Denne typen steder er privateide, og noen av dem vil ha regler for adgangsbegrensning, men de er likevel tilgjengelige for de fleste voksne.

29 % av all registrert vold skjedde på privat sted. Med privat sted mener jeg boliger, hager og biler og også trappeoppganger, vaskekjellere og bakgårder.

Sammenheng mellom lovbruddenes alvorlighet og lovbruddets kontekst

Jeg vil nå se nærmere på om det er noen sammenheng mellom voldens alvorlighet og den konteksten volden skjedde innenfor. Som kriterium på alvorlighet bruker jeg her lovbruddskategoriene. Som sagt gikk jeg i avhandlingen nærmere inn på de fire lovbruddskategoriene; legemsfornærmelser, legemsbeskadigelser, drapsforsøk og drap, og under temaet "aktører og kontekst" viste det seg å være noen mønstre som jeg vil skissere her:

Når det gjelder den situasjonen offeret befant seg i da lovbruddet skjedde, er fordelingen for legemsfornærmelsene og for legemsbeskadigelsene slik:

	Fornærmelser	Beskadigelser
Offeret har oppsøkt utsatte situasjoner	0.0	1.0
Offeret har søkt kontakt med langere/prostituerte	0.0	1.0
Offeret lever selv i et utsatt miljø	2.0	5.0
Offeret var "ute på byen"	24.0	26.5
Offeret var på vei til/fra hjemmet	7.0	6.0
Offeret var hjemme, vanlig trygt sted	20.0	25.0
Andre ufarlige situasjoner	36.0	30.0
Utøving av serviceyrke	6.0	2.0
Annet	4.0	4.0
	N=1110	N=276

Som denne tabellen viser, er det en ganske lik fordeling mellom legemsfornærmelsene og legemsbeskadigelsene når det gjelder hvilken situasjon offeret befant seg i. Ca. 1/4 av volden for begge kategoriene skjedde mens offeret var "ute på byen". Nesten like ofte befant offeret seg hjemme hos seg selv, eller på et tilsvarende sted. Men tabellen viser også at andelen ofre som var hjemme er noe høyere for den alvorligste av disse to legemskrenkelsene; 20% av ofrene for legemsfornærmelse var i en slik situasjon, mens for legemsbeskadigelsene var denne andelen 25 %.

For begge disse lovbruddstypene var det bare noen få av ofrene som selv levde i et utsatt miljø. Men likevel slik at denne kategoriens andel var noe større for den alvorligste av disse to legemskrenkelsene.

Hvis man ser på den neste lovbruddskategorien på alvorlighetsskalaen, som er drapsforsøkene, vil en finne at 11 av 16 ofre befant seg enten hjemme eller levde i et utsatt miljø: Fem av de 16 ofrene for drapsforsøk levde selv i et utsatt miljø og seks av ofrene var hjemme hos seg selv.

Ved den alvorligste lovbruddskategorien, drapene, er det slik at alle de åtte ofrene er fordelt mellom disse to situasjonene. To av ofrene levde selv i et utsatt miljø, mens seks av ofrene var hjemme eller i en tilsvarende situasjon da drapet skjedde.

Et tilsvarende mønster finnes når det gjelder lovbruddsted. Disse to variablene, lovbruddssituasjon og lovbruddsted, går noe over i hverandre, ved at det stedet offeret befinner seg på ofte vil bære preg av den situasjonen offeret er i.

Når det gjelder skillet mellom offentlig og privat sted fordeler den registrerte volden seg slik:

	Offentlig sted	Privat sted
Legemsfornærmelser	73 %	25 %
Legemsbeskadigelser	64 %	36 %
Drapsforsøk	5	11
Drap	–	8

For den minst alvorlige legemskrenkelsen, legemsfornærmelsene var det slik at nesten 3/4 skjedde på offentlig sted, mens 1/4 skjedde på privat sted. Ved den alvorligere legemskrenkelsen, legemsbeskadigelsene skjedde 2/3 av lovbruddene på offentlig sted, og 1/3 på privat sted. Av de 16 drapsforsøkene skjedde fem på offentlig sted, og 11 på privat sted. For drapene er det slik at alle skjedde på et privat sted.

Til slutt vil jeg vise hvordan relasjonen mellom offer og utøver endrer seg ved økende alvorlighetsgrad i lovbruddskategori:

	Kjente	Ukjente
Legemsfornærmelser	41 %	56 %
Legemsbeskadigelse	50 %	48 %
Drapsforsøk	9	6
Drap	8	–

For legemsfornærmelsene var det slik at de fleste utøverene var ukjente for offeret. Dette gjaldt i 56 % av sakene. I 41 % var utøveren en person offeret kjente fra før. For legemsbeskadigelsene er det en ganske lik fordeling mellom de som var ukjente, og de som var kjente. Men bildet har snudd, slik at det var litt flere saker (50 %) der offer og gjerningsmann kjente hverandre fra før, enn saker hvor de var ukjente (48 %).

De fleste ofrene for drapsforsøk ble utsatt for vold fra en de kjente fra før. Dette gjaldt i ni av de 16 sakene, mens gjerningsmannen var ukjent i seks saker.

Ved den alvorligste lovbruddskategorien er det slik at alle ofrene i dette materialet ble drept av en person offeret kjente fra før.

Gjennomgangen av de ulike lovbruddskategoriene har altså vist at jo alvorligere volden er, desto oftere skjer den mellom personer som kjenner hverandre, desto oftere skjer den på et privat sted, og desto oftere befinner offeret seg hjemme hos seg selv, eller offeret lever selv i et utsatt miljø. Den høyeste andelen av vold som er utøvet av en person offeret ikke kjenner finnes i den minst alvorlige lovbruddskategorien, legemsfornærmelsene.

Det å være ute på byen ser ut til å være en situasjon som øker risikoen for å

bli utsatt for legemsfornærmelser og legemsbeskadigelser. Men den alvorligste volden finner sjelden sted i denne situasjonen.

AVSLUTNING

I dagligtalens bruk av ordet vold, benyttes det til å omtale høyst ulike hendelser, med ulike aktører og i ulike kontekster.

Det inntrykket som sterkeste har festet seg hos meg ved gjennomgangen av dette voldsmaterialet, og som tydeligst har fremtrådt ved å se på voldshandlingenes aktører og den kontekst volden har utspilt seg i, er at også avgrensningen av vold i straffelovens 22. kapittel, rommer meget ulike fenomener.

Gjennomgangen har gjort meg oppmerksom på de forskjellige lovbruddenes ulike karakterer.

Slik jeg ser det er ikke drap et tilsvarende fenomen som legemsfornærmelser, bortsett fra at førstnevnte bare har en sterkere "intensitet" enn den mildere legemskrenkelsen.

På samme måte er den volden som skjer mellom ukjente ute på gata, en annen type fenomen enn familievold. Det er to ulike fenomener, knyttet til helt ulike situasjoner og relasjoner mellom mennesker.

Gjennomgangen av politidokumentene for de høyst ulike hendelsene som klassifiseres som vold, eller forbrytelser mot liv, legeme og helbred, har gitt meg et inntrykk av at det er vesensforskjellige mekanismer som ligger bak de ulike typer av vold. Dette er for såvidt ikke nye tanker. Kriminologien har lenge vært opptatt av ulike typer vold, og avgrenset studier til å omhandle "gatevold", "familievold", osv.

Det jeg likevel undres over, er at det ikke i større grad er gjort "opprør" mot at disse ulike fenomenene innordnes under én samlebetegnelse, både når det gjelder straffelovens klassifisering og vurderinger, kriminalstatistikkes optelling og de ulike forsøk på å finne en helhetlig teori til å forklare disse ulike fenomene.

Adresse: Cand. Polit. Nina Jon
Institutt for kriminologi
P.b. 6872 St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Litteratur

Lind, Brit Bergersen: Skadede ofre for vold. I Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, 1969, s. 207-222.

Olaussen, Leif Petter: Selvrapportert utsatthet for kriminalitet. I Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, 1982, s. 178-197.

Skjørtén, Kristin: Voldsbilder i hverdagen, Pax Forlag, Oslo, 1994.